

کار یگ ر یی ت کست ل س ر ر و تی شا ن ی ی دا ... ح ی د ر ء بدولر حمان

راست ک ل س رد می ئ م ک دا ه ر ت نها ت کست ب تاقی ت نیا
زمانی شان نی و گ ل لک ئ ل ت ر ناتیفی دیک ی کاریگ ر ه ن ب
گ ی اندنی گوتاری شان یی، ل و ان ش ج ستی ئ کت ر و سین گرافیا و
پ کها ت کانی دیک ی شان ب ه مان ش و زمان کی دیک ی
نمایش، ئ و ت ه ت ر ئی ئ م ک ی ل گ د اب ، شان ی جیهانی
، ه میش پ نا ب ت کست د بات ل کار شان یی کانیدا، ل و ان ش شا کار
م زن کانی شکسپیر و بیکیت و چیخ ف و مولیر و میل ر و ز ر ب ی
بلیم ت کانی دیک ی شان، ب رد و ام ل س ر ت خت ی شان جیهانی کاندا
د بیندرن ، ب م ام م رج نی ئ و ت کستان د قاو د ق و ک خ یان
پ شک ش بکر ن، ب ک و ه ر د ره ن ر ل ب ستایل و تروانینی تایب تی
خ ی و ر فتاری هون ر یی ل گ ئ و ت کستان دا د کات، ک تیدا
م ر ک و تایب تم ندی خ یان و ف ل س ف و چ ئی تایب تی خ یان ب بینر
بگ ی ن.

بینری ئ م چونک ک متر ئ زمونی ل گ ئ شان ی جیهانی و
ستایل جیاجیا کانی شان دا ه بوو ، پتر م یلی ل و ج ر ستایلان دا
ه ی ک ستایلی ت قلیدی و باون، یا زمانی ت گ یشتیان سوکترو
ئاسانتر ل زمان کانی دیک ی شان یی، ل و ان ش شان ی واقعی و
شان ی ئا ه نگسازی، ک ت کستییان ب ر گ ز کی بنچین ی زانیوو
ل کاری شان ییدا، ک چی لای ه ند د ره ن ر ی دیک ی شان یی ت کست
نا ب ت ئ و بن ما بن ت یی ک ه ند ل شان کار کان ب ی
د چن، یان ئ و ان ی ئ ل ت ر ناتیفی ت کستییان ه ی، و ک ئ ل ت ر ناتیفی
ج ستی ئ کت ر، سین گرافیا ، ب ک و بوون ون بوونی ت کست و ک ی ک
د بینن، ل گ ه مو ئ مان شدا ب ئ م مان، بوونی ت کست
ب مانای د و ند بوونی شان یی، چونک شان ی پ گ یشتوو ئ و
شان ی ی ک ت و او ی ر گ ز کانی شان یی بگر ت خ ی، یان شان ی ک
ن ب ت ک پارچ ی ک ل پارچ کانی ج ستی ئیفلیج بووب ، بینری
ئ م ب گشتی، ه میش خوار یاری ئ و ی ک شان ب سپی کراو یی
ب بینن، ک متر م یلی ئ و د کات ک ل ج ستی ئ کت ردا ئ و و شان
بخو ن ت و ک ل ت کسدا گو ی ل د ب ت ، یا ئاستی ت گ یشتن و
م عریفی ن گ یشت ت ئ و ئاست ک توانای خو نندن و ی ج ست یا

کډرستګانې دیکه شانه یې هېڅ بېت ، لږ بېر ژبو ښه ننگه توانای هېڅم
کردنې زتر بېت لږ شانګه ریدۍ کی دیکه یې ژموونګه ری، بېټام درک بېو
دکات کډه ند لږو نمایشان لږو نمایش ھاوچاخ زیندووانن کډ
سیحراکیان تډدای، بېټام ژبو نا بېټد بېو هونډر سیحراوید.

شان ځیها نیګان توانیوویان سوودکی زډر لږ کولتوورو کډل پووری
ځیان بېین و ژبو سږوټ وسامان ښه تویان ځیان لږ ښه فسان
و چیرک و ځیکایه تی میلی بې شېو و یې کی ھاوچاخان بې شانګانیا
بېرجه ستې بګن، بېټام ژم ژګرچې لږ وانیس دډولم ندتر
بووبین، ژګر لاوک و ځیران و چیرک و ښه فسانګانمان پېش بووبن
لږ درامای کاریګر ژبو لږ دډر نجامی قیرانی تګست نووس ښمان
توانیو کډم و زډر سوود لږو سامان بې پښی ځمان و ږبګرین، بېی
فاکتري بندۍ تی غیابې تګستی ھاوچاخان، دډګر ښو و بې لاوازی
ژموونی نوۍ شان یمان، بېی هېو ګانې بې ھاوچاخ بوونی شان لای
ژم ژګر هېو بېت کډوت ښوان دوو بازډو : یې کډ میان
ږینۍ نمایش نوګانمان پتر پشتمان بې تګستی بیانی
بېستوو، دوو هېمان : کډ مډکی تر لږوان پشتمان بې ځیان
بېستوو، بې پک هېنای (تګستی کډکتۍ) کډ لږ لږ بېستډوۍ
چند کورته قسید بک پک ھاوټو، وک هېند لږ شانګه ریدۍ ګانې
سدیق حوسن و مډدی ځسډ دا دډر دډوټ ، ژم ځیان ځا تګی
چېسپاونی، بېټام رڼګ و ځسډ تی تایبۍ تی ځیان هېی و لاوکان پتر
روو لږم شلواز دډکن بډر بېین، ژګر چې نابند چار سږ بې
بونیا تنای تګستی نو، چونک لږو ځا تان دا، دډره ښډر پشت بې
تګست نابېستۍ ، بېکو هېموو پارسۍ نګی ځی دځا تډ سږ و ښۍ
شانۍ وکډرست درامی ګانې دیکه یې شان ، وک ځستۍ ژکتډر و
رووناکی و موزیک و رڼګ ، دډره ښډر دډی وټ بې زمانۍ سینګرافیا
کاریګری سایک لډی و دارماتیکی ځی لږ سږ دډوون و رځی
بېنډر دا بې ځې بې نک بې دیالګ، کډ بېلای ژوانو دیالګ پتر
بېلای هزردا دډشک ښو، ژبو کاریګرید دډوونۍ سیحراوید لای بېنډر
دروست ناکډ، کډ دډره ښډر خوازیاری تی .

قیرانی تګستی شانۍ یې ژم ښه لږ شانۍ کوردیدا
سږه ډد دا، چونک لږو تی شان لای ژم سږی هېټداو بې دډګم
نووسږی تایب تم ند بې نووسینی تګستمان هېو، راسته جار و بار
لږ ملاو لږولا هېند هېو سږ تایې هېوونی بې نووسینی تګست، بېټام
کاریګرید کی ژبو تډیان بې سږ رډوشی شانۍ یې ښو، بېو ځر کی
بتوانن پارچ یې لږو بېشاید بډر فراوانۍ ګر پانی شان یمان پ

کە ئێوانمان کاتدا ئێوانی دێستیان لێکاری نووسین وێردا و بێ ئارزوو بوو، نەک وێک پێشێکی سێرکی و پێسپەر بێ نووسین ، بێلگەشمان بێئێو راستی ئێوانی ئێوان تا ئێو نووسەرانی بێردوام نێبوون و ئێستا زێرینەیان لێگەڵ پێوانەکاندا بزر بوون ، بێشکی تر لێوانی مومارسی کاری نووسینی تێکستیان کردوو ، دێرهێنەرکان خێان بوون، کەتوانای نووسینیان هێبوو ، بێی لێدەرێنجامی ئێو قەیرانی هێبوو، پێشتیان بێ خێان بێستوو بێ شانەگەرییەکانیان، بێی ئێگەر تێکست لێ رابوووردوودا لێ ئاستەنگیکدا بووبەت، ئێستا قەوارێ ئێو ئاستەنگ زێر لێ جارێ پتر هێسا و بێت پەرچەییکی گەورێ نێخەشیەکانی ئێمەیی شانە، فاکتەری سەرھەدانی ئێو دیاردەیی شەھەمدیسان دێگەڵتێو بێ ئێو هێلوو مەرچە تێنگەتاوی ئێمەکانە شانە بێ گەشتی پێیدا تێدەپەرێت، لێھەمان کاتدا ئێو فاکتەر ئێرەنیانە کەدەبە هاندەر بێ رووتەکردنە تێکست، ئێوان تا ئێوانی نوو لێ دەرێنجامی غیابی ئێو هاندانە بێ هیچ شەوێک توخنی ئێو ئاقارێ نووسینی تێکست نێکەوتوون، وێای هێموو ئێمانەش هونەری نووسینی هونەرکی تایبەتێو لێو هونەر بەیانەیی کە کەس دەسەڵاتی ئێوانی هێی خێ لێ قەرەبەت، لێبەرکەم ئێزموونی لێم بواردە، چونکە ئێوانی دێیانەوت بنووسین دەبێ لێ دووسەردا شارەزاییان هێبەت ، لێبواری هونەری و لێ بواری ئێدەبی ، رێچاوی رێگەز هونەرییەکانی شانە بکەن لێ بواری دروست کردنی گری و کاراکتەر و دا بەش کردنی دیمەنی و دیالوگ و زێر رێگەزی تر کە رێنگە نووسەرکی گەورێ بواری ئێدەبی ئێگەر شارەزایی لێبواری نووسینی تێکستدا نێبەت دەسەڵاتی پێ نێشکە، هەر بێ یێش رێنگە چیرکە نووسەکەیان رێمان نووسەکی بێتوانا دەسەڵاتی نووسینی تێکستەکی شانەیی نێبەت ، لێدەرێنجامی ئێو تایبەتمەندیی کەشانە هێیەتی و ئێو مەودا فرێوانی لێ نێوان هێردووکیاندا هێی.

تەكستىش وئەك ھەر ھونەرەكى دىكە خەبەر بىر يار دروست نابەت ئۆگەر
ئەو ھونەر زەمىنە بىر خەش نەكرەت وئەو كەشووھەوايە بىر
نەپەسەندەرەت كە يارىدەرى نەشوو نووما بوون و دروست بوونى دەدەن،
مەرج نەپەسەندە بىر تەنھە فەرم و شەوازەكى دىارى كراو
لە بازەنە ئەو شەوازەدا نەچەتە دەرەو، ئەمە كە تووپەو نەدەكە
دەكرەتە مىلى شانە و لە مەوداى داھەنەنى و پەلوپە ھەشتەنى شانە
كەم دەكەتەو بەرەو ئاقارەكانى داھەنەن و سەر ھەپەدان كەتە شانە
دەبەتە شانەپەكى دەوۋەمەند كە رەنگاۋە نەگىتە تەدەبەت لە رەباز
و ستايل و شەوازە جىا جىاكانىپەو، رەنگە لەك جوداىى لە رەبازو

ستايلدا ھەم جەڭگىلىك بىلەن بىرلىشىپ دروست بىكەتلىك نەوان شائىكاران ، كەڭلىك دەرەخىمدا بىلەن قازانچى شائى ھەممەيىگە ئۆتۈۋەتەن ، ھەممەيىگە بىلەتەن مايلەي دەۋەتەن مەندىۋونى شائى ۋە بىلەيى ھەممەيىگە خواستەن جەڭراۋ جەڭگىلىك شائى ، چۈنكى بىلەن ۋە نەمانەۋەت ھەر رەڭبازو ستايلەيى شائى بىلەن تايىلەتەن خەي ھەي ، ئاكرەت جەڭزى ھەندەن لىلەينەران بىلەيى ۋە جەڭزى ھەندەيىگە فەرامەش بىكەت .

نەۋەيى نوۋەتەر لىلەن ۋەيى كەن پەنا بىلەن ۋە رەڭراۋ دەيىلەن لىلەن ۋە ھەيەن :

يەكەم : نەۋەيى تەكستى ھەۋچەرخ كەڭلىك سەردەم بىلەن ۋە بىلەن بىلەن مايلەك بىلەن پەشكەش كەندى شائى نوۋە ۋە فاكەتەيى لىلەن بار بىلەن بىلەن يەندەيى گەڭلىك پەيام ۋە تەۋەنەيى ھونەيى ، كەڭ رەڭگە ئۆۋە خواستەن كەمەتەر لىلەن تەكستەيى خەمانەدا دەستەۋەت

دەۋەم : ھەيەزەندە تەكستى جىھانى كەڭلىك نەيىك بىلەن ۋەيىكى ئەڭگەر نەيىكىان ھەيە لىلەگە پەرس ۋە رەۋەۋەكان ۋە ۋەقەيى نەتەۋەيى ئەمە .

سەيىم : سەۋە ۋە رەڭرەن ۋە بىلەن كەندەۋەيى شائى جىھانى يەيدەي دەۋەمەند بىلەن بىلەن بىلەن دەۋەت ، بىلەم لىلە ھەمان كەتە ئەمەش ئۆۋە نەگەيىنەت ئەمە روۋ لىلە تەكستى كەۋەيى ۋە رەڭگەيىن ۋە دىلەدەيى ۋە رەڭگەيىن بىلەن رەۋەسارى شائىيەمەنە زەۋەت ، بىلەن شەۋەك ھەۋەنەيىگە لىلە دەستەيىن ۋە جەڭگىلىك لىلە نەيىگە لىلە بىلەن دەرەيى پە بىكەت ، بىلەن دەۋەت لەۋەكان بىلەن ۋە بىلەن ھەنەن كە داھەنەن گەۋەرەشت كەندە ۋە ھەمە ۋە ھەۋەۋە خواستەيى كەيى دىكەيەن دەكەن لىلە تەكستى خەمەيىشەدە دروست بىلەن ئەڭگەر ئۆۋە ۋە بىلەن ، ھەر بىلەن نەۋەيى (شەمال غەمەر) ۋە ھونەرمەندەيى نوۋە ۋە ۋەزەمەن گەۋەيى شائىيى جەۋەنەيى داھەنەيى لىلە شائىگەۋەيى (خەج ۋە سىامەندە) دا دروست كەۋەيى (گەۋەيى) ھونەرمەندە زەۋەيى تەكستەيى كەيى لىلە نوۋەيى خەيىتى مەن پەم ۋەيى ئەمە دەۋەت ھەۋەيى دەۋەمەندىۋونى ئۆۋە رەۋەتە لىلە شائىدا بەدەيىن ۋە تەكستى خەمانە فەرامەش نەكەيىن چۈنكى ئەڭگەر ۋە نەۋەتە كەمەتەر دەۋەيىن گەۋەرەشت لىلە كەشەيى نەتەۋەيى ۋە كەمەيەيىتى ۋە مەيىيەكەيى بىلەن كەۋە بىلەن ، شائى ۋەك پەۋەيىست بىلەن پەرسە تەيىيەكەيى خەمانە رەڭگەيى بىلەن .